

EPILOG

Admit cu onestitate deplină că întocmirea actualei cărți a reprezentat, din punctul meu de vedere, un câștig mental consistent materializat în calitatea actului dirijoral și a prelegerilor de la clasă. Nu cred în perfecțiunea umană absolută, prin urmare, sunt convins că lucrarea de față are puncte de vedere ce suportă și alte nuanțări, extinderi, etc., în viziunea celor ce străbat cu stăruință tărâmul muzicologic, ori a celor ce așteaptă răspunsuri decisive despre Cuclin. Spun aceasta raportându-mă doar la faptul că scrierile și comentariile despre tezele sale estetice sunt mult mai numeroase decât cele la care am avut acces. Îmi păstrez speranța că demersul meu reprezintă pentru viitor o deschidere, o trambulină, pentru o cât mai completă și corectă reflectare a personalității marelui filozof, estetician și compozitor din țara noastră. Factorii decizionali în domeniu precum și generațiile următoare de muzicologi au datoria depunerii unor eforturi intense pentru o cât mai completă sistematizare a creației sale (punct de plecare pentru analize pertinente, realizate din unghiuri diverse de vedere) și pentru fructificarea imensei moșteniri spirituale pe care ne-a lăsat-o, întrucât, ceea ce impresionează în ultimă instanță nu este numai aria deosebit de largă a preocupărilor, prolificitatea sa fiind egală cu a câtorva personalități de prim ordin luate la un loc, ci, mai ales, profunzimea, academismul cu care a atins totul. În plan strict interpretativ, creația sonoră cucliniană, perfect gândită în parametri neobișnuiți de largi, este foarte greu de redat în toată complexitatea sensurilor expresive din cauza pasajelor tehnice uneori

excesiv de dificile, a densității foarte mari de informații pe unitatea de timp și a succedării rapide a evenimentelor, la toate acestea adaugându-se dimensiunile uneori excepționale, referindu-ne la durata ópusurilor. Impedimentul principal, însă, este faptul că nimic din educația noastră muzicală nu ne face să „simțim”, să auzim o funcțiune „inversă”, satisfacția, din această perspectivă, aparținând mai ales celui ce parcurge partitura cu ochi de analist avizat. Pentru corecta reliefare a fundamentalelor aflate în această situație, precum și a relațiilor de subordonare a elementelor constitutive din acorduri, ar fi necesare condiții de laborator acustic, greu de conceput în zilele noastre. Fără a micșora din meritele celor ce s-au străduit să aducă în fața publicului variante cât mai izbutite ale lucrărilor sale, s-ar putea afirma că muzica lui Dimitrie Cuclin a fost scrisă în veacul al XX-lea pentru a fi interpretată în secolele următoare sau, altfel spus, viitorul are acest atribut însemnat de a confirma adevăratul timp pentru care a fost concepută creația muzicală cucliniană. Din contactul cu fenomenul componistic al ultimelor decenii, se constată că valoarea funcțională, cu toată pulverizarea sistemului tonal, continuă să ne urmărească, în spatele structurilor muzicilor foarte noi, cu specimene complet diferite de gândire și limbaj, existând relații posibil de corelat tot pe criterii psihologice, atâta vreme cât muzica nu poate exista în afara conștiinței umane. În absența unei concepții unificatoare în domeniu, asemănătoare celei cucliniene, pentru ca înțelegerea unor astfel de fenomene să fie cât mai cuprinzătoare și să aibă, poate, o audiență cât mai întinsă, și mai ales din faptul că în viață muzica tonală coexistă, oriunde în lume, cu cea nouă și foarte nouă, este oportună o strădanie susținută în orientarea actului creator și a interpretării muzicale - prin acțiuni educaționale conjugate, pe scară largă (ceea ce presupune metode adecvate și multă, multă voință) - spre sensul profund psihologic, la

care, în ultimă instanță, este ancorat orice tip de muzică. Acțiunea ar fi benefică și cu bătaie lungă, de substanță, întrucât, într-un astfel de proces, dincolo de orientarea nouă în analiza muzicii funcționale și exceptând capacitatea de reliefarea a traseelor expresive ale unor compozitori greu descifrabili - printre care și cazul nostru - ținta principală ar constitui-o pregătirea generațiilor tinere pentru muzicile ce vor veni. Mesajul lui Dimitrie Cuclin este, exceptând afirmațiile ocazionale, unul optimist: omenirea va continua să creeze, fenomenul componistic se dezvoltă neîncetat, iar noi suntem îndemnați să scrutăm pătrunzător și încrezători în viitor. Dacă evocarea muzicii se rezumă la cinci mentalități dominante: „*religioasă* (cântarea plană), *psihologică* (Bach), *apostolică* (Beethoven), *mistică* (Wagner) și *metafizică* (Franck)”, gândirea funcțională tradițională a creat pedestalul de pe care „... pornește a doua eră, definitivă a Istoriei omenirii: După era zbaterilor pentru deplina deșteptare a Conștiinței umane, aceea a Divinizării omului.”(Tratatul, pag.517/518).